

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	6 frt — kr.
Negyedévre	1 > 50 >
Helyben naznož nordva:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 frt — kr.
Vidékire postán szállítva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 > 50 >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, szeptember 1.

Kiegyezési akadályverseny.

(—a.) Soha még a kiegyezési tárgyalások ennyi akadályba nem ütköztek, mint ezuttal; — de az is igaz, hogy soha ilyen tehetetlen és gyámoltalan kormány nem vezette a tárgyalásokat, mint a jelenlegi magyar miniszterium. Új esztendő óta legalább tízedszer zónáztak fel a magyar kormány tagjai a dunaparti császáruddarba, kétszer meg az osztrák miniszterek jöttek le a magyar székes fővárosba, hogy tanácskozzanak a gazdasági kiegyezés megnyitásáról; a regnikoláris — nagy kvóta bizottságok is nyakra-főre gyártják a nunciomokat és renunciomokat s az eredmény mindedig csak az, hogy semmiben sem tudtak megegyezni egymással. Két nap mulva megnyílik a magyar országgyűlésnek utolsó és legrövidebb ülésszaka, (öt és fél hónapig fog tartani, ha ugyan még előbb meg nem adják neki a kegyelemdőfést) melynek le kellene tárgyalnia a jövő évi költségvetést és a kiegyezési javaslatokat s még a főbb kérdésekről sem tud határozott véleményt mondani Bánffy miniszterelnök vagy a szakminiszter.

A kiegyezés két főakadályát a jegybank — és a kvóta kérdése képezi. A jegybank kérdését az osztrák-magyar bank szűkkeblűsége nem engedi dülőre jutni. Egyszer a két állam pénztárának fizetendő osztlékot sokalják a bank részvényesei, máskor a magyar kormány

a paritáson alapuló követeléseit tartják kielégíthetetleneknek és dühöngnek a snhol feltűnni nem akaró magyar befolyás ellen. Egyik nap megállapodik a bank igazgatósága a két kormány képviselőivel, másnap a banknak német nyelven megjelenő hivatalos lapja, a »Tresor« illusoriussá teszi a már véglegessé gondolt megegyezést.

Az osztrák kormány, amelyhez pedig közelebb áll a bank, már megunta ezt a kétszínű játékot. Tegnap u. i. egy félhivatalos lapban ezt a kommunikét tette közzé:

»Az a körülmény, hogy a bankkérés megfeneklett, nem alterálja a két kormányak közötti köteleességét, hogy ennek megoldására törekedjék, sőt ellenkezőleg, annál sürgetőbb lesz az a köteleesség, minél jobban közeledünk a mostani szabadalom lejártához. Ha tehát tényleg úgy áll a dolog, hogy ez a szabályozás a jelenlegi osztrák-magyar bank közreműködésével lehetetlen volna, a mi abban az esetben állana be, ha kétségtelenül kitűnne az, hogy a jegybank főtanácsa megmarad állásponjtján és a már egy ízben megadott, de az utóbbi tanácskozások alatt ismét visszavont kormányköveteléssel szemben visszautasító magatartást tanusitana, akkor beállana annak a kategorikus szüksége, hogy a kormányok másféle kombinációt tegyenek komoly megfontolás tárgyává és a mi információink után nem is kételkedhetünk azon, hogy a kormány akkor nem fog késni ez irányban egy banksoporttal érintkezésbe lépni.

A helyzetnek tehát, véleményünk szerint, rövid idő múlva tisztulnia kell.

A mint ebből látszik az osztrák kormány nem retten vissza attól a gondolattól, hogy esetleg új jegybankot állít. Ez persze, ismerte a Bánffy-kormány példátlan gyámoltalanságát, bizonyosan megint közös bank lesz; pedig törvényileg biztosítva van jogunk önálló magyar bank felállításához. Erről azonban addig, míg minden nemzeti jogot könnyelműen feladó liberális kormányok vezetik az ország ügyeit, nyugodtan lehetnek a nemzeti jogokért küzdő és nemzeti ideálokért lelkesülő hazafiak.

A kiegyezés megnyitásának másik, talán még nagyobb akadály a kvóta megállapítása. Ismeretes, hogy az osztrák és a magyar regnikoláris küldöttség e tekintetben homlokegyenest ellenkezik egymással. Az osztrákok az 58—42-es arányt pártolják, vagyis eddigi kvótáknak tetemes felemelését követelik, a magyar deputáció pedig ragaszkodik az eddigi 69—31-es kvótahoz. Ezek közt már bajosan lesz megegyezés, habár a magyar bizottság elnöke, Szél Kálmán ki is jelentette, hogy Magyarország megbirja a 35-ös kvótát, amennyit Bánffy — pártja megkérdezése nélkül — megfoghatatlan könnyelműséggel megígért.

Egyes szakférfiak Bécsben úgy, mint Budapesten keresik a modus vivendit, a megegyezés utját. Horánszky ismert javaslatát, mely szerint az egyforma kulcsan alapuló személyes jövedelmi adó képezze a kvóta arány megállapításának mértékét,

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A médium.

Irta: VALNICSEK BÉLA.

Giza baba, a piezi asszonyka folytonosan arról panaszkodott, hogy Major Gyula, a férje nagyon elhanyagolja őt. Már vőlegény korában is olyan unalmas és hideg volt s azóta csöppet sem változott. Néha megtekintették a kiállítás s mikor már elfáradtak, letültek valamelyik vendéglőbe. A leányok, kik sárga megpiros rózsáikat szokták kínálgatni a vendégeknek, Major Gyulát is kínálták, hogy vegyen ő nagyságának; csekély husz krajczár egynek az ára. De Major elutasítólag intett kezével s csak akkor kérdezte feleségét, mikor a virágáros leány már eltávozott asztaluktól: Nem parancsolsz, Giza baba, egy rózsát? Az asszonyka gunyosan mosolygott s azt felelte: Most kérdem, mikor már elment a leány; nagyon kedves.

Koroczky László, Gyula barátja, megróttá ilyenkor az udvariatlan férjet s e olykor le is főzte s maga vett a szép asszonynak virágot.

— Lásza, Koroczky, Gyula egyetlen egyszer sem vett nekem rózsát; vőlegény korában sem, akkor is olyan volt, mint most. Kezdetben ritkábban járt hozzánk, később naponként és tudja, mit csinált? Egy keveset beszélt, néhányszor megszorogatta kezemet, aztán ásitolni kezdett, s a végén elszundikált. Nem hiszi? Komolyan mondom, hogy elszundikált s amióta férjem, hasonlóan cselekszik.

Koroczky László nagyon jól ismerte Major Gyulát s mikor még kamasz korukban voltak, Gyula arról volt nevezetes közöttük, hogy bármily nőtársaságban képes volt ülő helyében elaludni; de vőlegény idejében ezt még sem tettezte fel róla, pedig a szép asszonyka erősen bizonyítottatta és Major Gy. csöppet sem védekezett, Majorné mindenképen kedvesse iparkodott tenni férje otthonát, de öröklődése hiábavalónak bizonyult s végre is arra a gondolatra jutott, hogy féltékenyvé teszi. Először leánykája házi tanítójának udvarlását fogadta el de Major Gyula sokkal inkább bizott felesége hűségében, semhogy féltetni kezdte volna. S amit nem ért el az asszonyka férjénél, elérte Koroczky nál. A fiatal ember titkos tisztelője volt Majornénak s jóllehet sohasem mutatta vonzalmát, mégis szerette a szép asszonyt aki csak most kezdte észrevenni Koroczkynek érzelmeit. A fiatal embernek rosszul esett, hogy Majorné a leánya házitánitójával udvaroltat magának s egyszerre felhagyott kedves udvarias modorával s tartózkodó lett. Olykor szemrehányó tekintetet is vetett a fiatal asszonyra, aki ilyen formán csakhamar tisztába jött Koroczkyval s úgy látszott, mintha, azóta bizalmasabbnak mutatná magát a fiatal emberrel szemben. Valahányszor többek társaságában mentek valahová, mindig Koroczkyval szemben ült s a keskeny asztalon keresztül többször bizalmas beszélgetésbe ereszkedtek. László úgy érezte, hogy Majorné többet kezd irányába érezni, mint barátságot s csupán azzal nem volt tisztában, hogy miért oly tartózkodó, valahányszor egyedül vannak! Ilyenkor a szép

asszony egészen közömbös dolgokról beszélt s ha a fiatal ember keze után nyult, tréfásan megfenyegette ujjával s azt mondta: Nem szabad. Mások társaságában ellenkezőleg hangja suttogóvá vált, néha egészen odahajlott Lászlóhoz, úgy hogy haja megcsiklandozta a fiatal ember arcát s feltűnően szíves volt. Egyszer éppenséggel zavarba hozta. Mikor nagyobb kirándulásokról haza értek Majorné utközben lehozta keztyűjét s hangosan, úgy hogy közel ben levő férj is meghallhatta, azt mondta: Vegye Koroczky a keztyűmet; vigyázon rá. Aztán közelebb hajolt: Vigye is haza s tegye — ha lefekszik — a feje alá, a párnára s mondja majd meg, mit álmódott akkor éjjel.

Koroczky László belső zsebébe tette a kis keztyűket s azt mondta, hogy úgy tesz. Feje alá helyezi a keztyűket, a párnára s álmódni fog szépet, jót s hozzá tette:

— De elmondja ám holnap, hogy mit álmódott.

László megígérte s a következő napon el is mondta. Epen Majorékhoz ment s a fiatal asszonyt egyedül találta.

— Tudja, mit álmódtam nagyságos asszony?

Majorné — úgy látszott — nem volt nagyon kíváncsi a fiatal ember álmára és szó nélkül nyujtotta a kezét a keztyűkért.

Koroczky néhány pillanatra gondolkozott, miközben szeméit a szép asszonyra függesztette, mintha annak tekintetéből akarna olvasni. Majd merően nézett Majorné szeméibe s hirtelen így szólt: Azt álmódtam, hogy kegyed csepp rokonszenvvel sem viseltetik irányomban s csak

elég rokonszenvesen fogadta a sajtó és a közvélemény, de a kormány még sem tette magáévá.

Bécsben a legutóbbi napokban *Offermann báró*, birodalomgyűlési képviselő tett egy indítványt, melynek kiindulási pontja az, hogy *a közös kiadásokat közös bevételekből kell fedezni*. Ilyen volt eddig a vámbevétel; de ebből a közös kiadásoknak alig $\frac{1}{4}$ -e térült meg. Vegyük hozzá a *dohánymonopóliumot, a börzeadó, a pénzverés, a bankjegykiadás és a posta* jövedelmét s így meglesz a fedezet. Ez az indítvány még kevésbé tarthat számot az elfogadásra. Mert semmi kedvünk a közös ügyek szaporításához; mert a börzeadó nálunk még a jövő század végén sem lesz behozva; mert ez az összes jövedelem legfeljebb a mostani kiadásokat fedezné s a közös kiadások legkisebb emelésénél más zavart okozna; és végre mert ez nem oldja meg a kérdést, hanem csak megkerüli azt. Nem az a kérdés: honnét, miből fedezzük a közös kiadásokat? hanem az, hogy milyen arányban járuljunk hozzá? Erre pedig nem felel az osztrák indítvány.

Bánffy miniszterelnök nem sokat törte a fejét a kvóta megoldásán, — törjék inkább mások, hanem miután látta, hogy ígéretét be nem válthatja, gondolt egyet és — *egy esztendei provizoriumot* kért; addig maradjon minden a régiben; azalatt majd megoldják a kérdést az — — ó utódai. Ez ő tőle mindenesetre igen bölcs gondolat volt, mert »qui habet tempus, habet et vitam,« — de a király nem találta olyan okosnak a dolgot.

A szombaton Bécsben a felség elnökléte alatt megtartott közös minisztertanács u. i. a kiszivárgott hírek szerint *a király nem egyezett bele a provizoriumba*, hanem határozottan kívánja, hogy minél előbb kössik meg a kiegyezést. Ez pedig Bánffynak kemény dió

azért oly kedves velem szemben mások előtt, hogy féltékeny négy tege a férjét. Ez nem szép öntől. Majornét nagyon váratlanul érték e szavak s mélyen elpirult.

Lássa, nagyságos asszony, pirulásából is azt következtetem, hogy igazam van s hogy csak a medium szerepét játszotta velem. Minden körülmény emelett bizonyít s már régen gondoltam rá, csak nem volt alkalmam tudomására hozni.

— De remélem, azért nem neheztelsz s megbocsátasz az én meggondolatlan Giza bábnak.

Koroczky e szavakra visszafordult s Major Gyulát pillantotta meg az ajtó küszöbén, ki eközben feleségéhez közeledett s gyöngéden megsimogatva arczát, így szólt: Ebből az a tanúság babuka, hogy máskor nem szabad így tenned, mert még jobban megtalálnak piritani, és ami nagyobb baj, szerelemre gyulaszthatod a médium szívére, ami veszélyes játék volna.

Koroczky Laczi mosolyogni iparkodott s erőltetett gunnyal mondá: Pedig bennem már ilyen szerelem kezdett ébredezni.

De meg aztán a férjedet is jobban féltékeny négy teheted, folytatta Major, mint ahogy szándékod volt s a férjed esetleg — nos nem félsz, ha kimondom — esetleg kis golyócskát kergetne fájdalomában a szívébe. . .

A piruló Giza bab a mutató ujját oda illesztette a férje ajkaira, balkezét a fiatal embernek nyújtá kiengesztelés képen a s megkérdezte: Haragszik?

Koroczky Laczi ajkaihoz vonta a kis kezét s a forró csok azt fejezte ki, hogy bár nehezen, de mégis megkocsát. . .

lesz, alighanem beletörök a bicskájába. Ez lenne még a legkisebb baj; csak az ország vitális érdekei ne szenvedjenek miatta.

Ilyen körülmények között kétszeres érdeklődéssel nézünk a pénzügyminiszter exposé-ja elé, mely a kormánypárt sajtó értesülése szerint a kiegyezési tárgyalások menetéről és eredményéről is fogja tájékoztatni az ország népét.

A zaborhegyi ünnep.

Vasárnap folyt le Zaborhegyen az ezredév emlékére felállított obeliszki ünnepélyes felavatása. A milleniumi ünnepségek programjába ugyanis felvették, hogy az ország több történelmi nevezettségű pontján, melyek különösen a honfoglalással szoros összefüggésben vannak, emlékoszlopokat állítanak fel.

A honfoglaláskor Árpád hős vezére Kadosa a jelenleg Zabor hegynek nevezett magaslaton győzte le Szvatopluk morva fejedelem pannoniai helytartóját s ezzel be lett fejezve a honfoglalás nagy eseménye. A zaborhegyi emlékoszlop széles, kerek talpuzaton álló 18 méter magas négyszögletű obeliszki. Közepén minden oldalon egy-egy turul madár fogja kiterjeszteni szárnyait. Az emlékmű nem készülhetett el teljesen, mert a hetek óta tartó orkán akadályozta a munkálatot.

A zaborhegy és a felvezető utak pompásan fel voltak lobogózva, díszítve; az utakon több helyen diadalkapuk emelkedtek.

Már kórán reggel az előkelőségek, a város és megye törvényhatóságának tagjai, *Bende* püspökkel és *Perczel* belügyminiszterrel, több mint 1000 kocsin vonultak föl, azokivül a utakat ellepte az ezer és ezernyi néptömeg. Meglepően fenséges látvány volt a nagy sokaság, amint énekelve, zenekarokkal vonultak a kanyargó utakon.

A hegyen tartott ünnepet megelőzőleg reggel 8 órakor Nyitra város díszközgyűlése volt. Kostyál Béla polgármester ünnepi beszédet mondott a nap jelentőségéről.

Majd a vármegyházától indult fel a nemzet küldöttsége az emlékoszlophoz.

A menetet Perczel miniszter kocsija nyitotta meg, négyszáz tagu bandériummal.

A hegytetőn az emlék mellett egy sátorban *Bende* püspök szent misét mondott s a közelben felállított honvéd díszszázad többször sortűzet adott. A mise alatt a nyitrai daloskör énekelt.

A szent mise és áldás végeztével *Bende* Imre püspök a következő lelkes, mély hatást keltett beszédet mondotta:

Nagyméltósági miniszter ur; mélyen tisztelt ünnepelő közönség! Midőn az Ur az ő örök szándékainak hű szolgáját Mózes nagy missziója végén Nébo hegyére vezette, megmutatta neki a földet, melyet atyáinak ígért, s a melybe népének bemennie kellett. A nagy szolga lelkében föltűnt a mult a maga nagy vázlatában, csodálatos küzdelmeivel: a Mindenható vezérlő kéz csodálatos történelme. — Egyben előtte a föld, mely ezentul nemzetének földi öröke leend, valamint egy fenséges hivatás színtere, melyet a kiválasztás e népének biztató ígéretei, földöntúli igazságok és egy nagy reménységnek fénye mellett, az élő örök Igazság érdekében, az egész emberi nemzet javára betöltenie kellett; és prófétai szemével látta, hogy népének jutalma vagy büntetése, dicsősége a vagy megaláztatása, szabadsága vagy rabszolgasága attól fog függni, ha vajjon fényes hivatottságát hiven követi-e, vagy azt hűtlenül elhagyja.

Én magam is Uram Istenemnek szegény szolgája, egyházam és hazám hű sáfárja, midőn ezen a napon, hazafias szíveik nagy ünnepén,

önök buzgó részvéte mellett hálából egy ezred-éves multunkért és megszentelendő hazájuk iránt való kegyeletes megemlékezésüket, melyet egy újabb évezred századainak hirdet e hatalmas emlékkő, — bemutattam keresztény oltárunk kövén az egyedüli világosság és az örök szeretet áldozatát és önök körében itt e helyen állók, melyhez nemzeti dicsőségünknek, őseink vitéz karjainak egy fényes epizódja van kötve, lelkeszemeim előtt feltűnik hazám multjaelve hősiességgel, melylyel egy maroknyi nemzet daczolt tíz század viharaival és vérvével igazolta fennmaradása szent jogát; mi több, telve azzal a csodálatraméltó bölcseséggel, a melylyel társadalmi és állami életének alkotásait, a szabadságnak és rendnek, a jognak és fegyelemnek csodálatos szervezetét saját geniuszából, mintegy önön lelkéből teremtve, biztosította egy évezredes életét, megvetette az idők változandóságai közepett a nemzeti fejlődés biztos föltételeit, valamint a jövőendő évezredek biztos utvezetőjét, sőt a mi legfőbb: tündöklött az én nemzetem a keresztény vallás fényében, termékeny volt és hatalmas keresztény erényekben.

E földöntúli forrásból meríté szenvedéseiben a kitartást, dicsőségében az önmérséklet, életében az önmegtudásnak, az önfeláldozásnak, a szeretetnek erjét; ebből kulturájában az igazság vezető és szabályozó fényét, bölcs haladásában az ihletet. E fensőbb világnál ápolta az ő szeplőtlen családi tűzhelyét. Ez isteni erő övedzé dicsfényével a koronát, ezsményítette és szabályozta szabadságszeretét, ez adta törvényeire a legmagasabb szentesítést. — Ez Isteni erő, midőn őt az örökkévalóságba emelte, egyben egy örökkévalóságra biztosította lételet.

Ha van nemzet, mely az ő történelmében, ezeréves multjának fényes tradícióiban, az igazságnak és jognak, egy bámulandó nemzeti életnek, a lélekkel összeforrt kereszténységnek, a keresztény heroizmusnak fényes apológiája — az én nemzetem az. — Avagy másként volna?

A mondottak igazolására könyvet kellene beszélnem. Elég nekem önök előtt, mindenki előtt ismert, tehát czáfolhatatlanul bizonyító dolgokra, adatokra visszamennem. Nemzetünk történelme, a mióta vitéz karokkal, fényes győzelmek árán magának e hazát megszerezte, lánczolata lett egy soha meg nem szakadt küzdelemnek és szenvedésnek. Soha nemzet annyit nem küzdött és szenvedett. Vérzett önmagáért, vért ontá másokért, s a mi mindig gondviselészerű, mint hű és hősszívű bástyája minden civilizáció anyjának — küzdött, vérzett egy nagy eszméért, célért. És e magas missziója iránt tanusított hűségével, szívverésének nagy érdekei szolgálatában bizonyított martíriumával kivívta magának ezeréves létét, jogot nyert egy örökkévalóságra.

Csodálatos uraim! az isteni gondviselés intézkedése, hogy az élet legmagasabb céljaiért vivandó harcra, mely elvégre is — az egyedi épp úgy, mint a nemzeti életnek főrendeltetése, — gyakran a kisebb nemzeteket választja ki, melyeket e végből kiváló jog- és szabadságszeretettel és bölcseséggel párosult szívós kitartással ajándékoz meg. Ebben a kiváltságban, kiváló módon, osztozott a magyar is.

Midőn Szt. István — áldott és tisztelt legyen emlékezte, míg magyar él e hazán — a magyar állami élet karakterét a kereszténység fensőbb szellemével és örökéletű társadalmi és erkölcsi elveivel forrasztotta össze és ezzel államiságunknak és törvényeinek megadta a szilárd fönnállás és biztos haladás föltételeit, megindult és a századok változandóságai közepette fejlődött. Megizmosodott az a nemzeti voltában magában álló rendezettségében páratlan: valamint állandóságában mély alkotó és föntartó bölcseségre valló állami és társadalmi élet, melynek életerején egy évezrednek elleneséges viharaival daczolt a magyar. És kértem én egész büszkeséggel: volt-e nép, mint a magyar nemzet, mely a mellett, hogy törhetetlen állhatatossággal, kipusztíthatatlan életerejének szívóssággal ragaszkodott szabadságához, nemzeti jogaihoz, másrészt meg a nagy lelket jellemző fegyelmezettséggel mindig meghajlott a rend, a törvényes felsőbbbség és a saját lelki-
valójából kinőtt törvények ereje előtt? Volt-e nép, mely kifejtett jogérzete mellett oly meg-

ingathatatlanságával lett volna fölment királyához? Nincs bizonyára nemzet, mely a dinasztikus hűség annyi nagy alakjait és áldozatait mutathatná föl, mint a magyar: óh nemzetem, te voltál egy élő, tíz század fényes tetteivel beirt kódexe a szabadságnak és a rendnek, a hűségnek és a nemzeti becsületnek.

A mi azonban a magyar nemzetnek kiváló küldetése volt, a mi fényes történelmének buzdításul és utánzásul ránk maradt, tradícióknak földöntúli dicsőítést kölcsönöz, a mi nemzetünkben a múltban főleg nagygyá és erőssé, a jó ellenei előtt féltelmessé tette, az Sz.-István szelleme, a nemzetet átható, lelkesítő, az élő kereszténység szelleme volt. A kereszt iskolája tette a magyart nagygyá és bölcsesé.

Lelkem büszkeségével, itt ez emlékezetes helyen, hazám színe előtt teszek tanuságot, hogy nemzeti múltunk történelme, hogy jámbor őseink élete egy megtestesült evangélium, melyben az Ur utjai nyilvánultak meg és hatalmas keresztény erények vetik fényüket jelen időnkre is és a melyet, mint dicsőséges múltunk, keresztény őseink megbecsülhetetlen örökségét vettük át; egyben egyedül biztos utirányul, egyedül való biztosítékul egy második évezrednek.

Mi, kik e kimondhatatlanul nevezetes évbe léptünk, kiknek lelki szemei előtt tíz századnak dicsőséges történelme áll, kik ez esztendő változóján át egy kérdéses jövőbe lépünk, kik őseinktől egy ezredéves szép hazát kaptunk örökül, melyet apáink szívük vérével, lelkük tiszteletre méltó erényeivel megszereztek és sértetlenül megőriztek, föntartottak — egyben szent osztiályrészül kaptuk, hogy múltunk fényes nyomain, igaz példái után indulva e drága örökséget megőrizzük, sértetlenül megtartsuk és a jövő időknek biztosítsuk.

Nagy földadatok, főleg nehéz időkkel szemben, mely annyi irt vágott a múlt és jelen között, mely annyi aranyszálát tépett szét, melyek bennünket az ősiséggel összefűztek. Egy jövővel szemben, melynél annyira kell félünk, mi minden nem lesz többé oly sok szent és jogos dolgokból és színtől bizonytalanok vagyunk a felől, mi jön majd helyükbe.

Pedig aggódó kérdéseinkre a fölött oly egyszerű, a követendő utirány oly világos. A jövőre irányítandó munkásságunknak egy nagyon határozott szabálya van, az élettől igazolt rövid, de megdönthetetlen igazság: *a jövőnek kulcsa a múltban van*, valamint minden intézmény csak azon az alapon fejlődhetik, a melyen épült s melyet a múlt hosszú tapasztalatai jónak és szükségesnek beigazoltak. Már pedig *nincs más alap, mint a mely megvetetelt, az Ur Jézus Krisztus!*

Országszerzte nagy nemzeti örömmel, hazafias szíveink szent ünnepként üljük meg milléniumunkat nemzeti dicsőségünk nevezetes tényeit, helyeit emlékekkel örökítjük meg, ennek jele a mai ünnepség és ez a hatalmas emlékkő, melyet nagy múltunk, nemzeti életünk dicsőségére itt e hegy közelében honfoglaló őseink által kivívott nagy győzelem emlékezetére emelt a honfui kegyelet és Isten nevében ezenel megáldom, sőt ünnepeljük azt fejlett kultúránk eredményeink kiállításával is. Nagyon helyesen tesszük!

De e mellett ne feledkezzünk meg arról, a mi ennél sokkal fontosabb, sokkal indokoltabb. Gyűjtjük össze ősiségünk nagy és tanulságos emlékeiből mindazt, a mit abban dicső apáink erős és hűséges magyar szelleme, hazafias lelke, törhetetlen dinasztikus hűsége, lángoló szabadságszeretete, államfentartó bölcsesége, valamint azoknak hithűsége, az evangélium talajából kifejlődött erényessége, „Krisztus iránti határtalan buzgalma megörökített. Ez emlékeket mind megannyi drágakövet gyűjtjük nagy gondnal, vegyük beléleinkbe, azokkal újítsuk fel nemzeti életünket, azok erejével lépünk be egy második évezredbe. Mert bátran mondom ki, ezek nélkül egy második évezredet, sőt egy évszázadot is alig fogunk megérhetni.

Te pedig örök Urunk, könyörület Istene, irgalmazz a te magyar népeden, melyet a hazába vezetted, atyai kegyességeddel egy évezreden át megtartottál, atyáink erényeiért, magyar szenteink érdemeiért, égi nagy királynéknak nagy közbenjárásáért kérünk, tarts meg minket

magyaroknak, törvényeink tiszteletében, jogaink iránti ragaszkodásunkban, szabad hazánk szeretetében. Áldd meg munkáinkat honunk javára; küzdelmeinket — ha kell — harcainkat annak dicsőségére. Tartsd meg szíveinket apostoli királyunk iránti hűségben. Szent hitünk fénye világoskodjék lelkeinkben, egyszülött fiad szeretetével teljék be szívünk, legyen a szép Magyarország a keresztény életnek, a keresztény erényeknek virágos kertje, a te szent keresztet dicsősége. Örök Isten! áldd meg e hazát, áldd meg kegyelmeiddel a te néped felkent atyját! Szent kegyelmed velünk, atyai szemed jóságos tekintete rajtunk, védő karjaid felettünk az évek ezerein át!

A beszédet kitörő lelkes éljenzés kísérte, majd *Berczik* Gyula műszaki tanácsos jelentette, hogy az emlékmű készen van a felavatásra s *Perczel* belügyminiszter egy emelvényről szép beszédet tartott a jelenvolt sokasághoz. Beszédében felölelte a honfoglalás kiválóbb mozzanatait. Isten áldását kérte a magyar nemzetre, a dicsően uralkodó királyra s az emlékoszlopot átadta Nyitra megye közönségének.

Craus alispán szintén hosszabb hazafias beszédet mondott s átnyújtotta a zaborhegyi-emlék arany érmét a belügyminiszternek. Ilyen ezüst és réz emlékeket osztottak szét a közönség közt. Az érem egyik oldalán »Nyitra-zaborhegyi honalapítási emlék« körirat, másik felén Nyitra város és megye czimere van, e körirattal 896—1896 augusztus 30.

Ezután *Schober* képviselő felolvasta az emlékoszlop fölállítását megörökítő okmányt, melyet a megyei levéltárban helyeznek el; a dalkör elénekelt a Hymnust, a katonaság pedig disztüzet adott.

Az ünnepély után az erdőben nagy nép-ünnepet tartottak s délután 2 órakor fényes bankett volt a sáttortáborban. *Perczel* miniszter fölköszöntötte a királyt. Éltették még a hazát, *Bende* püspököt, *Perczelt* stb.

A lélekemelő szép ünnepély késő délután ért véget.

Néppárti gyűlés Erdődön.

— Saját tudósítónktól. —

A néppárt tegnapi napon bontotta ki zászlaját Szatmármegyében, s bár a liberálisok (48-asok és kormány pártiak egyesülten) tőlük telhetőleg igyekeztek botrányt csinálni, mégis a gyűlés sikere eltagadhatatlan s nagy kihatással lesz a néppárt további térfoglalására. Ezt a nagy jelentőséget pedig az adja meg az erdői gyűlésnek, hogy azon a görög katolikus románság először nyilvánította a néppárthoz való rokonszenvét s tett tanuságot annak elvei mellett.

Nutiu és lelkész társai az érdem, hogy a románok között a passivitás felhagyását bátran hangoztatják s mi ennek a magyarság és románság szempontjából egyaránt örülünk. Mert a magyarságra nézve csak előny, ha a nagyszámú oláhság vele válva iparkodik a haza ügyét előmozdítani, a románság pedig kilépve az aktív politika terére sokkal könnyebben szeresheti meg vélt vagy létező sérelmeinek orvoslását.

Midőn ezekbe a gyűlést érdemileg röviden méltatjuk, részletes tudósításunk arról a következő:

Hirly József erdői plébános bejelentése, hogy néppárti gyűlést szándékozik tartani, érthető igazgatottságot keltett egész Szatmármegyében. A *Krassói* kerületet a kormánypárt megszokta a magáénak tartani s mivel a mostani képviselőnek *Szuhányi* a legkisebb kilátása nincs a megválasztásra, elhatározták, hogy a kerületet a kormánypárti *Kossuth*

párt kezére fogják játszani. Az eredmény, úgy gondolkoztak egy, csupán a név más.

Midőn tehát kiadódott a jelszó, hogy a tervezett néppárti gyűlést meg kell hiúsítani, egyben azt az instructiót is kapták a jegyzők, hogy a 48-as elvvel kell propagandát csinálni. Ez adja meg magyarázatát annak, hogy meggyei tisztviselők és községi jegyzők együtt futták a néppel a *Kossuth Lajos* azt izente... kezdetű nótát.

A néppárt gyűlésére a közel és távol falvakból csak úgy özönlött a nép; *Tomány*, *Krassó*, *Borhid*, *Szaniszló* és *Madarász* községekből nagyszámú választó jött a néppárti szónokokat meghallgatni, de képviselve volt a *krassói* választó kerületnek ugyszólván mind-egyik községe. Ezzel szemben természetesen a hivatalos apparatus is mindent megtett s így történt, hogy a gyűlésen jelenlevő mintegy 1000 néppárti választóval szemben 5—6 száz főre tehető csöcselék gyűlt össze, mely hatósági közegek vezetése mellett a legbotrányosabb jeleneteket idézte elő.

A leitatott és holt részeg nép nemcsak a személy biztonságot veszélyeztette, hanem éktelen ordítással a szónoklatok megtartását is lehetetlenné tette. Valóban mulatságos volt látni a megyei pénztárnok és anyakönyvvezető urakat, amint a vezetésükre bizott tömeget dirigálták. Botjaikkal adták meg a jelt, hogy hol kell halgatni vagy kiabálni, a nép pedig, az követte a vezetők intését. Így például a főszolgabíró ur akar beszélni *Jeney* megyei pénztárnok botjával, a zaj lecsendesül és a főbíró szólani kezd:

— Felhívom az urakat, szíveskedjenek csendben lenni, mert zajban gyűlést tartani nem lehet. — A főbíró felszólítást természetesen éktelen ordítás követte, mely azután nem is szűnt meg, úgy, hogy 3 órakor a gyűlést a főszolgabíró föloszlatta.

A függetlenségi részéről harsány éljenzés volt erre a felelet, míg a néppárt a legnagyobb csendben vette ezt tudomásul. A csendő hadnagy eloszlásra hívta fel a tömeget s mivel a nép a felvilágosítást nem vette figyelembe, embereit szuronyt szegezve a néppártiak ellen vezényelte, míg a tüntetők helyükön maradván úgy szólván a csendő szuronyok fedezete alatt folytatták a rendetlenkedést.

Miután a csendőrség a néppártiakat a gyűlés helyéről kiszorította, érkeztek meg elkésve a *Madarásziak*. A néppárti zászló, melyet egy lelkes néppárti hozott felingerelte *Kossár* *Armin* anyakönyvvezetőt s az képéből egészen kikelve a zászlóvivő kezéből kiakarta azt csavarni. Ebből dulakodás támadt s bár a főszolgabíró látta a jelenetet, nem fogatta el az anyakönyvvezetőt, hanem kiadta a rendeletet, hogy a *Madarásziakat* ki kell a községből kergetni.

Miután ez sikerült, a liberálisok azon kellemes tudatban hagyták el Erdődöt, hogy ők itt diadalt arattak, míg a néppártiak a szenvedett sérelmek folytán annál inkább fellelkesítve azzal a biztatással váltak el egymástól: A viszontlátásra *Balnafalván*.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATO.

— Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva ma d. u. 3—5-ig 20 krért. Más időben 50 kr.

- Szept. 3. Iparosok tömeges felrándulása a kiállításra.
 - 3. Közigazgatási ülés a városházán d. u. 3 órakor.
 - 3. Az iparostanoncz iskolai bizottság ülése a városházán d. u. 4 órakor.
 - 5. A megyei központi választmány tárgyalásainak kezdete a választók névjegyzéke ellen beadott felszólamlások tárgyában.
 - 7. Bihar megye közigazgatási bizottságának ülése d. e. 10 órakor.
 - 10. Városi közgyűlés d. u. 3 órakor.
 - 16. Megyei évnegyedes közgyűlés.
- Október 3., 4., Lóverseny a nagyváradi gyepen.

* **Magasztos világtörténelmi jelenség.** A kereszténység látható feje, XIII. Leo pápa, a ki szellemileg oly magasan kiemelkedik korunk fellett, kéri levelet irt a szultánhoz, hogy keresztény vallásu saját alattvalóinak gyilkolását *Kréta* szigetén szüntesse meg.

* **Mária Dorottya kir. hercegnő esküvője.** A bécsi Salonblatt szerint most már egészen bizonyos, hogy Mária Dorottya kir. hercegnő esküvőjét a schönbrunni kastélyban fogják megtartani. Az esküvő után diszelszolás lesz a schönbrunni népszínházban, a melyben 1873. óta nem játszottak. Ez a színház különben olyan kicsiny, hogy mindössze csak 168 néző fér el benne. Most azonban teljesen új-áalakítják, villamos világításra rendezik be, falait bevonják vörös damaszttal s függőnyt is ujalat festenek. Az első emeleti erkélyt udvari páholylyá alakítják át s jobbról és balról egy egy kisebb páholyt csatolnak hozzá. A második emeleten is lesz vagy nyolcz páholy s néhány karzati széksor, úgy, hogy 300 nézőt fogadhasson bár a színház. Néhány nappal ezelőtt künn járt Schönbrunban Liechtenstein herceg főudvarmester s megtette a szükséges intézkedéseket.

* **Dr. Schlauch Lőrincz** biboros püspök havi kegyadománya 300 frt szeptember 1-én délután 2 órakor fog kiosztatni a koldusápoló intézetben. Grunvald Henrikné, aieknő.

* **A honvéd törzstiszti tanfolyam új parancsnoka.** Valentics Dániel ezredes, ki pár évvel ezelőtt Nagyváradon a 4. honvéd gyalogezred parancsnoka s a város előkelő köreinek egyik kedvelt és becsült tagja volt, király ő Felsége a honvéd törzstiszti tanfolyam parancsnokává nevezte ki.

* **Birtokváltozás.** A gróf Keglevich-féle kistapolcsányi uradalmai, mely most Károly Lajos főhercegé volt és melyben 42 hold francia módon telepített szőlő is van, József főherceg megvásárolta.

* **A miniszter a községi tanítóknak.** A kereskedelmi miniszter junius elsejétől az állami törvényhatósági tisztviselőknak az államasutak vonalain kedvezményes utazást engedélyezett. A tisztviselők nagy része igénybe is vette a kedvezményt s így a tanítók szintén beadták a kérvényeket a kedvezményes igénybevehetésére szolgáló igazolványok kiszolgáltatása iránt. Ugy látszik azonban, hogy a miniszter a szegény tanítókat olyan anyagi helyzetben lévőeknek képzei, akik nem szorultak rá a kedvezményre. Leiratban értesíti ugyanis Sal Ferencz polgármestert, hogy a törvényhatóságok által fenntartott községi és polgári iskolákban alkalmazott tanítók és tanítónőkre az utazási kedvezmény nem terjed ki.

* **Hova építik az újváros köz. iskolát?** A váradi-újvárosi községi fiúiskola helyére a törvényhatóság a városházát óhajta építeni, s így gondoskodnia kell alkalmas területről, a hova a községi elemi iskolát felépíthessék. Minthogy az újvárosi községi elemi leányiskola jelenleg a helv. vallásu egyház bérházában van elhelyezve, akként akarja a város a kérdést megoldani, hogy a fiú és leányiskolát egyesítendő egy épületbe, természetesen külön bejáratral és udvarral. Nagy gondot ad azonban az iskolák építésére felkért bizottságnak a telek megválasztása. Mint értesülünk, újabban Pakoy Gusztáv ajánlotta fel Holdvilág-utcán levő házat; azonkívül megvételre ajánlották fel Nagy-Telek-utcán levő épületeiket s telkeiket Szankovits József és özv. Grünfeld Hermanné. Az előbbi a hel. val. templommal szemben fekszik s nagy kiterjedésnél fogva alkalmasabb iskolaépítésre.

* **Diszes temetés.** Nagy részvétellel kísérték tegnap örök nyugalomra Bottó Ferencz köz- és váltó-üggyvéd édes anyját özv. Bottó Jánosné. A temetésen, a melyet Germán Károly keresztény temetkezési egylete végzett, Nemeskey Andor plébános fungált segédlettel.

* **A „Hétfői Értesítő“ propagandája a néppárt ellen.** A városunkban hetenkint megjelenő, s elismerjük elég tárgyilagossággal szerkesztett „H. É.“ tudvalevőleg nem politikai, hanem társadalmi lap és mint ilyennek kaucezió híjján tiltva van a politizálás. Igen, de mint mondani szokás a magyar embernek vérében van a politizálás. Nem csoda hát, ha ez a lap is már többször át-át csapott a politikai nagyterjedelmű mezőjére. Legutóbbi számában a néppárt ellen intéz kirohanást a többi között ezeket irván: „Nekünk ime van egy ujonnan

alakult politikai pártunk, melyet nagy urak eszeltek ki s papok protegdálnak: amely politikai párt a vallási fanatizmust kívánja felidézni, hogy annak segítségével győzelemre jusson.“ Ha a kormánypárt ellen intézett volna kirohanást, bizonyára sajtópert akasztanának a nyakába. Így azonban nyugodt lehet, mert hát »paraszt! az más!«

* **Uj kadetiskola.** Temesvárról táriratozák, hogy a temesvári hadtestparancsnokság fölterjesztésére ma érkezett le a hadügyminiszter határozata, mely szerint a Temesvárott lévő régi kadetiskola új-áalakítását jóváhagyja s a költségeket 160.000 frtban állapítja meg. Az átalakító építkezéseket még a tavasszal megkezdik. A temesvári egyike lesz a monarchia legszebb és legmodernebb berendezésű kadetiskoláinak.

* **A tetétleni emlék.** A Nagykörös mellett kiemelkedő tetétleni halmon, a hol a régi monda szerint Árpád vezér sátra állott, Nagykörös közönsége hatalmas emlékoszlopot emelt. Az emléket vasárnap délelőtt tizenegy órakor leplezték le, a mikor Póka Kálmán nagykörösi polgármester szép beszédet mondott.

* **Kinevezés és pályázat.** Beöthy László főispán Rafalszky Gábor megyei irnokot kinevezte járás-irnokká az érmihályfalvai szolgabíró-hivatalhoz. Az így megüresedett III. osztályu megyei irnoki állásra pályázat van kiírva; a kérvények szeptember 15-ig adhatók be a főispánhoz.

* **Egyházi ének.** Az elmúlt vasárnap a kispiaztéri sz. László templomban az isteni tisztelet fényének emelése végett Lacny Istvánné urnő és Rózsa Ambrus vasuti tiszt két-két gyönyörű éneketbetét adtak elő a kilencz órai ünnepélyes sz. misén orgonafisharmonium kíséret mellett.

* **Veszélyes tűz Biharon.** Tegnapelőtt a veres kakas pusztított Biharon s porrá égette egy szegény család házat. Özvegy Ádám Józsefné beint járt Nagyváradon, addig gyermekei, köztük egy 16 éves leány vacsorát főzött a szabad kémény alatt levő tüznél. Valami szikra meggyújtotta a fából készült kéményt s pár percz alatt lángban állott a nádfedeles ház. A butorokat s más ingóságokat csak nagy nehezen lehetett kimenteni. A tűz a szomszéd házba is belekapott, de sikerült az épületet megmenteni, s ez által elhárítani a borzasztó veszélyt, mely az egész utcasort elhamvadással fenyegette. Hat kas méh is elégett; a megvadult méhek összeszurkálták a mentés és oltásnál foglalatokodó embereket. A leégett ház biztosítva volt.

* **Lopott kincs.** Kovács István, Miskolczy Barnabás közjegyzőnél lakik a szőlőhegyen s nagyon derék, becsületes ember. Azonban vasárnap őt is megkísértette a sátán Bozsik György személyében, ki egy valóságos csillogó kincshalmazt oldott ki előtte egy zseb-kendőből s megkínálta egy arany karperecczel, ha megőrzi a többi. Persze Kovács a kísértés hallatára egyenesen a rendőrséghez futott és jelentést tett az esetről. A káros Nagy Márton ezukrász, mint az hirlik. Tegnap sikerült elfogni Bozsikot egy cseléd elhelyező intézetben, honnét hirt adtak, hogy Bozsik ott tartózkodik. Az ellopott ékszerek értéke hatalmas summát tesz ki, úgy hogy még ez ideig nem is sikerült teljes értékében megbecsülni.

* **Röntgen-sugarak és a bor megvizsgálása.** Egy napilap újságolja, hogy:

»Nemrégiben 90 fajta francia bort vizsgáltak meg X sugarakkal valódiságukra nézve és azon megdöbbentő eredményre jutottak, hogy egyik sem ered szőlőtőkéről.«

Hát a csodaszzerű Röntgen-sugaraknak ha általuk csakugyan lehet következtetést vonni a borok természetes voltára, praktikusabb használat nem igen volna, mint felhasználásuk a borhamisítások ellen. Ez irányban ajánljuk a kísérletezést illetékes köreink figyelmébe.

* **Küry-bankett.** Vasárnap este a színházban véget érni nem akaró ovációk után Küry Klára tiszteletére Nagyvárad előkelő ifjusága társas-vacsorát rendezett. A művésznő előadás után édes anyjával: Küry Oszkárnéval, Halász Lajos és Szüts Dezső kíséretében s a várakozó

közönség szünni nem akaró éljenzése mellett vonult a »Rózsabokor«-ba, hol a sajtó képviselőin kívül nagy közönség várta. A »Rákóczy« induló hangjai fogadták a művésznőt s a közönség, nagy, előkelő, diszes közönség éljenzése. Ki levén kötve, hogy pohárköszöntő nem lesz, felállott Schütz Gyula dr., s meleg szavakkal köszöntötte fel Küry Klárát, a közönség szeretett kedvencét. Adorján Emil humoros tószija, melyet szintén Küryre mondott, nagy derűtséget keltett. Lovassy Andor jóízű beszéde úgy hatott, mint a nyári eső. Várady Zsigmond dr. szellemes mély gondolatoktól duzzadó tartalmas tószija Megyerit s a szintársulat tagjait éltette. Fehér Dezső a művésznő legelső s legnagyobb kritikusa: Küry Oszkárnéét köszöntötte fel, kinek nevében Szüts Dezső éltette a sajtó munkásait. Megyeri Dezső aggódva kérdezte tószijában, ki lesz ma a színházban. Vendrey Ferencz tüzijátékok rögtönzött pompás mondásiból. Megtapsolták is. Halász Lajos Müller karmestert éltette. Igazi jókedv s bohéme társalgás közepette telt el az idő a vonat indulásig, mire a jelen voltak kikísérték a művésznőt a vasúthoz s lelkes ovációk között váltak el tőle — viszonzításként a művésznő a következőket írta tudósítónknak: *Ha a nagyváradi állandó színház felépül, örömmel jövök 12 estére vendégszerepelni az én jó közönségem körébe, „Üdvözlét a Tiszántulnak“ mondotta végül.* — Az est méltó befejezéseképen a jelen volt hírlapírók Szalóki Elek hírlapírónak, a Küry kultusz érdekében kifejtett nagyszabásu buzgó működéséért szeretetük s hálájuk kifejezésül jól sikerült macskazenét adtak, mit nevezett szívből jövő szavakkal meghatóttan köszönt meg, igérvén, hogy jövőben egész befolyásával, magatartásával s írásaiban e cél elérésére hasonló működését fejt ki.

* **Keresztény is, zsidó is.** Egy érdekes jogi eset foglalkoztatja jelenleg városunk jogászeit. Valami Held János nevű házalóról van szó, a ki neve daczára nem valami nagy hős, mivel hite árán akar menyasszonyt szerezni. Kecskeméti Lipót főrabbi át is vette már a kath. vallásból zsidónak, csak hogy ennek az egyéniségnek átkozott pechje van, nem lehet neki nálunk zsidóvá lennie; s így most már zsidó is, keresztény is, illetve egyik se, hanem valláson kívüli várakozó állapotban van. Az eset rövid historikuma ez: Held János schattai (Morvaország) születésű egyén két tanu jelenlétében városunk egyik kath. plébániáján jelentkezett, hogy zsidóvá szándékszik lenni. A kath. plébános tudára adta, hogy mivel ő morvaországi születésű és illetőségű s mint ilyen nálunk honossággal nem bír, a bevett vallások vallások egyikéről a másikra való áttérést szabályozó 68. t.-cz.-nek pedig csak magyar honpolgár lehet jogi alanya, *ennélfogva szóban forgó egyén Magyarországon vallását mindaddig el nem hagyhatja, míg magát nálunk nem honosíttatja.* Ennek daczára Kecskeméti főrabbi *annak rendje és módja szerint* átvette. A kath. plébános megtette a kellő lépéseket a jogtalanul zsidóvá lett kath. hívének visszakövetelésére, habár az nem érdemi meg; mert az ilyen emberrel nem veszt semmit az egyik vallás és nem nyer semmit a másik.

* **Véres kardpárbaj.** A Weiserschütz János és Markovits Kálmán között felmerült afférnak, vasárnap volt a folytatása s mivel az előbbi mellén súlyosan megsebesült, így végleges elintézése is. Segédek voltak Markovits részéről: Cziffra Kálmán és Balázsházy Iván, Weiserschütz részéről Peritz tüzérszázados és báró Schappan Sámuel vívómester.

* **Főloszlott gyűlés.** A magyar kereskedelmi ifjuság országos segítő-önképző és helyszerző-egyesülete vasárnap Budapesten gyűlést hívott egybe az Andrassy-uti Patenovic-féle vendéglőbe, hogy a kereskedő-segédek ügyében tanácskozzék és fogadó-bizottságot válasz-

szon a vidékiek kalauzolására. A gyűlés azonban minden eredmény nélkül folyt le, mert megjelentek a szociáldemokraták is, a kik nem tartják hivatottnak az országos helyszerző egyesületet arra, hogy a kereskedő-segédek ügyét intézze és kongresszust hívjon egybe. A szociálisták és a demokraták olyan lármát csináltak mindjárt a tanácskozás elején, hogy Glósz Imre rendőrtisztviselőnek föl kellett oszlatnia a gyűlést.

* **Egy aranyat egy magyar szóért.** A Palágyi Menyhért szerkesztésében megjelenő Jelenkor, heti szemle, legújabb száma már a harmadik szópályázatról szóló jelentést tartalmazza. E pályázatban több mint négyszáz dolgozat vesz részt, jelölés annak, hogy a hazafias magyar értelmiség mily mély érdeklődéssel viseltetik a »Jelenkor« által megindított nyelvtisztító mozgalom iránt. A jelentés minden be- küldött pályamunkával külön-külön beható figyelemmel foglalkozik, úgy hogy a beszámolás a lapnak több számán keresztül huzódik terjedelmes folytatásokban. Rengeteg szókinccs gyűlik így össze, mely fényes tanúságot tesz a magyar nyelv rendkívüli árnyaló erejéről, nem ismert gazdagságáról és csodálatos fejleszthetőségéről. A jelentéssel kapcsolatban a »Jelenkor« újabb harmincz idegen szó magyarosítására hirdet pályázatot.

* **Berukkoltak a diákok.** Szeptember eleje, míg kellemesen érinti sok ember fülét, valóságos rémületbe hozza az apró diákok hadseregét. Szontyorodott képpel járknak az utcán, mintha nem is gyermekek, hanem valami életunt aglegények lennének. Hogyne? Hiszen ismét vállukra vesznek egy küzdelmes évet, melynek legnagyobb részét a tanuló asztal mellett kell tölteni, vissza szállnak gondolataink az édes otthon felé, hol a száraz kenyér is jobban esik a drága eledelemnél. Megkezdődtek a beiratások, a pótvizsgák, megszólal ismét az iskola csengője s kezdetét veszi a tanév.

* **Könyvkiadók a kerékpár ellen.** Mind nagyobb és nagyobb lesz a kerékpár ellenesinek tábora. Legutóbb a párisi könyvkiadók törték ki keserű panaszban, vádolva a divatos sportot, hogy tönkre teszi üzletüket. Az emberek nem olvasnak többé. Tőkepenészek, kereskedők, diákok és tanulók, kik hajdanában olvasmányokkal üzték el szünidejük unalmát, mind-mind bicikliznek; az olvasásra alig marad idejük, s a mi marad is, az ujságok veszik igénybe. A kolportorok csak segítenek magukon némiképen, kerékpárokat is árulnak a könyvek mellett, de a nagy kiadók zavarban vannak; mert hiszen végre is nem alakíthatják át bicikli-gyárrá a nyomdájukat.

* **23 sajtóper.** Ez a szerény szám igen fontos figyelmeztető Magyarország katholicizmusának. Nem kevesebbet jelent, mint azt, hogy nyakig benne vagyunk a kulturkampf jótéteményében. U. i. a bpesti királyi ügyészség részéről, a sajtóbírárságnál jelenleg nem kevesebb, mint 23 sajtóper van bejelentve. Ebből 18 a »Magyar Néplap«, »Christliches Volksblatt« és »Krestané«. 2 az Alkotmányé és 3 a »Magyar Állam«-é. Hogy mi célja van a sok semmiért bejelentett sajtópernek, azt mindenki tudja, eltiporni, elnémitani azon diszszonáns hangokat, a melyek a magyar kereszténységet a mostani nehéz állapotokra figyelmeztetik. A kath. vallást és egyházat persze szahad gunyolni és Krisztust az oltarról lelőni. — Azonban csalódnak, ha azt hiszik, hogy a sok sajtóperrel a keresztény sajtót elnémitják.

* **A magyar bor dícsősége.** Párisban a július—augusztusban tartott nemzetközi verseny kiállításán nagy kitüntetés érte egyik jeles bortermelőnk, Lácza Szabó Lászlót, a kit ezen a kiállításán bemutatott tokaji boráért a legnagyobb díjjal, az első aranyéremmel és arany mellédíszszel a francia színű szallagon tüntettek ki. Ez az első eset, hogy a Grand Prix-t nem francia bor kapja. A kitüntetéshez a kiállítás elnöke és igazgatója, M. Lienard a bíráló kihirdetése után bejött magánlevélben gratulált Lácza Szabó Lászlónak. A diploma adiszjelekkel együtt augusztus 25-én jutott Sárospatak város elöljárósága útján, mely a kézbesítéssel meg volt bízva, rendeltetési helyére a legkitünőbb magyar bortermelő kezeibe. A ki a

magyar borok királyának és a magyar névnek ily dícsőséget szerzett, fogadja szerencsekívánatunkat!

* **Kitiltott igazgató röpiratok.** A kormány szigoruan felügyel a külföldről beözönlő kétes értékű röpiratok s más hasonló nyomtatványokra. És hogy mily helyén való ez a szigoru ellenőrzés, mutatja az a körülmény, hogy alig van hét, a melyen egy-két ilyen maszlagot ki ne tiltana a miniszter, vagy elkobzása iránt ne intézkednék a budapesti sajtóügyosztály. Tegnap két ily röpiratról értesítette a sajtó- ügyosztály a törvényhatóságokat. A Zkara ludu szlovenszkeho című, Bécsben Szmtni András kiadásában megjelent röpiratnak és »Kresztania« című, ismeretlen helyen és szerző által kiadott röpiratnak elkobzását rendeli el. Mindkét röpirat igazgatással van telve.

* **Rendőri hírek. Meglopták mig aludt.** K. L. ácsmester kolozsvári utcán elszundikált tegnap. Ezalatt katonavárosi csavargó alvás alatt megfosztotta tajt pipájától, kettős fedelű ezüst órájától, gyűrűjétől stb. Persze jelentést tett a rendőrségnél s keresik a jó madarat. — **Eltűnt hűlye.** Hersmann József, nagyvárad-i cukrászsegéd, ki elmebróban szenved, vasárnap eltűnt s azóta nem tudják hol tartózkodik. Most a rendőrség keresi. — **Véres verekedés.** Vasárnap reggel Nagy Lajos bérkocsist egy pálinkás boltban valaki pofonvágtat. Dühében botért szaladt, de mire visszajött a valódi kezdő már nem volt ott s ő tévedésből Arnóczy Józsefnek rohant, és úgy megütötte, hogy koponyája meghasadt. Most élethalál közt lebeg. Tegnap hallgatták ki a tettest, ő azonban jónak lát minden t t a g a d n i.

* **Rövid hírek. Új emlékoszlop.** A bihari földvárban emelendő millenniumi emlékoszlophoz 14 nagy termés köveket már szállítják, kifaragva. Egy-egy kötémből 8—9 métermázsza súlyú. Ugyanolyan kőből emelik, a melyent az új országház építésénél használtak. — **Összezsztta a gép.** Nagyszalontán a gazdák gőzmalmában Katona Sándor molnár segéd rubáját oda kapta a gép s a kerekék összezsztták teljesen a szegény embert. Azonnal meghalt. — **Mérmőkök kongresszusa.** A magyarországi mérmőkök országos kongresszusa szeptember 5-én lesz Budapesten. A kongresszuson Nagyváradról is több mérmök lesz jelen.

Nagyvárad város közügyei.

Szakszabizottsági ülés.

Nagyvárad város szépművészeti és közlekedési szakszabizottsága tegnap délután ülést tartott, a melyen több építkezési ügyet intéztek el.

Dús László elnöke alatt jelen voltak: Busch Dávid, Guttmann József, dr. Kornstein Lajos, dr. Baróthy Ákos, ifj. Rimler Károly és Szűts Dezső jegyző.

Mind három ügynél a helyszíni kellett a bizottságnak kimenni s úgy hozta meg véleményét.

Az első ügy **Lengyel Lajos** kérelme volt. A holdas templom mellett levő boltja elé 40 cz.-méternyire kiugró portale-t akar építtetni. A bizottság véleményezi a kirakat építésének engedélyezését, de csak a bejáró oszlop kiugrásáig.

A második tárgy a **honvéd parancsnokság** kérelme volt. Építési engedélyt kér **tiszti étkezdé és mellékhelyiségek** kiépítésére a Markovits-féle házban. Együttal a telek végében, a Bémer-tér fele egy darab köztér átengedését is kérték.

A szakszabizottság az építkezés engedélyezését véleményezi, olyképpen azonban, hogy úgy a konyha, mint a kémények az épület udvarfelőli részén legyenek. A köztér átadását nem véleményezi a bizottság, mert a kért helyre a városnak is szüksége van.

Végül a **Széna-utcán** készített **aszfalt makadám-burkolatot** vizsgálták felül. Daczára, hogy több helyen süppedések vannak a burkolaton, a szerződés kikötései értelmében átvették.

Kik építik a tűzér-laktanyát?

Nagyvárad városa minden nagyobb építkezésnél kiköti a feltételek között, hogy a munkálatokat lehetőleg helybeli iparosokkal készit-

tesse a vállalkozó cég. Nem tudjuk, hogy az építés alatt álló tűzér-laktanyára is fennáll-e ez a kikötés, de úgy halljuk, hogy az egyes építési csoportokat a helyett, hogy helybeli adó-fizető iparosoknak adná ki a vállalat, idegen iparosokkal készítetteti a munkálatokat alvállalatba. Így az összes bádigos munkát egy **szilágy-somlyói** bádigos készíti, holott van Nagyváradnak elég versenyképes bádigos iparosa, akik a munkálatokat elkészíthetnék. A városi tanács legtöbbet tehetne e tekintetben a nagyvárad-i iparosok érdekeinek megvédelmezésére.

TANÜGY.

A nagyvárad-i l. sz. püspökség kegyurasa alatt álló várad-olasz róm. kath. négy osztályu fi-népiszkolában az 1896—7-ik tanévre a rendes beiratások ideje szeptember hó 1-től 8-ig, d. e. 8—11-ig, d. u. 3—5 óráig fognak terjedni.

Tisztelettel értesítetnek tehát azon szülők és gyámok, kik ezen iskolában öhajják gyermekeiket illetve gyámoltjaikat taníttatni, hogy a fentebb jelzett napokon és időben a beiratás céljából a tanulókkal és a magasabb osztályok fölvételére szükséges érdemsorozattal vagy bizonyítvánnyal együtt sziveskedjenek az iskola épületében (Fő-utca 819. sz.) megjelenni, mivel a magukban és minden igazolvány nélkül felküldött gyermekek fölvételni nem fognak; továbbá a szeptember hó 8-án tul jövők is csak úgy vétetnek föl, ha késedelmöket elfogadhatólag igazolni tudják.

A magánvizsgálatok előzetes bejelentés után szeptember hó 3-án d. e. 9 órától fognak megtartatni.

Beiratási díj egy tanévre a róm. kath. tanulóktól 3 frt 30 kr., a más vallásfelekezettől tanulóktól 5 frt 30 kr., mely összeg a beiratás alkalmával befizetendő; a szegénységöket hitelesen igazoltak a 3 vagy 5 forint befizetés alól fölmenthetők, azonban a 30 krt minden tanuló köteles befizetni.

Szeptember 8-án ünnepélyes »Veni sancte«-val kezdődik az iskolai év, mely ünnepélyes istentiszteletre minden beírott tanuló eljönni köteles.

A rendes tanítás szeptember 9-én veszi kezdetét.

Nagyvárad 1896. augusztus 26.

Az igazgatóság.

A nagyvárad-i kir. r. kath. tanítóképző intézetben az 1896-7-ik tanévre a beiratás szept. 5-én, a fölvételi és javítóvizsgálat szept. 7-én, az ünnepélyes »Veni Sancte« szept. 8-án, az előadások megkezdése szept. 9-én, a pótmagán-vizsgálat szept. 10-én lesz. Az első osztályba fölvételnek oly éptestű növendékek, kik 15-ik évöket betöltötték, zenehallással (azaz tudjanak énekelni) s a hiterkölcstan-, anyanyelv-, illetve a magyarnyelv-, számvetés-, földrajz-, és történelemben legalább annyi jártassággal bírnak, mennyit a középtanodák négy alsó osztályában tanítanak. Erről a növendékek vagy iskolai bizonyítványt mutatnak föl, vagy pedig felvételi vizsgálat alá vettetnek. Korát mindenki keresztlevéllel, testi épségét és egészségét orvosi bizonyítvánnyal igazolni köteles. Jóviseletű, szorgalmas és vagyontalan növendékek hónaponként 5 forint segélyben részesülnek. Minden növendék köteles magát hegedűvel ellátni. Nagyvárad, 1896 aug. 17. Az igazgatóság.

Beiratások a kereskedelmi felső tanintézetben holnap, szeptember 1-én kezdődnek s naponként e hó 8-ig délelőtt 9—12. délután 3—5 órákban eszközöltetnek, az igazgatósági irodában a jelentkezők sorszáma szerint. Felvételt végett jelentkezők előző tanévről iskolai bizonyítványt, ujan belépők születesi és ujra oltási bizonyítványt felmutatni tartoznak. **Propper János** igazgató.

Értesítés. A váradvelencei róm. kath. elemi fiu-, valamint a t. irgalmas nővérek vezetése alatt álló leányiskolában a beiratások szeptember 2-től bezárólag 5-ig tartatnak meg, naponként délelőtt 8 órától 11 óráig, délután 3-tól 5-ig. 6-án »Veni Sancte«, 7-én pedig kezdetüket veszik a rendes előadások. Tandíj:

1 frt 15 kr., a szegény tanulók tandíjt nem fizetnek, de a 15 kr. megfizetésére azok is kötelezve. Felkértek a t. róm. kath. szülők, hogy tanköteles gyermekeiket a fent kitett idő alatt beiratni iparkodjanak, mert a későbbi jelentkezések esetleg figyelembe vehetők nem lesznek. Nagyváradon, 1896. szeptember 1-én. Az igazgatóság.

Felhívás!

Az államilag engedélyezett állandó gyermek menedékház vezető — dajka képző — tanfolyamot, a folyó évi szeptember hó 16-án nyitom meg. Jelentkezhetnek 18—40 életévüket betöltött nők, kik 6 elemi osztályt végeztek. Benyújtandó iratok: iskolai, erkölcsi, születési és orvosi bizonyítványok, a folyó évi szeptember hó 14-ig személyesen hozandók.

Nagyvárad, 1896. aug. hó 27-én.

Özv. Dyk Ferenczné,
okl. kisdednevelőnő.
Apáca-utca 8. szám.

EGYESÜLETEK.

Zeneiskola Nagyváradon.

— Saját tudósítónktól. —

A nagyváradai zenekedvelő egyesülete tegnap délután öt órakor a polgári fiúiskolában értekezletet tartott, melyen a rég szóban levő zeneiskola felállítását határozták el.

Az értekezleten Mezey Mihály elnökle alatt jelen voltak: Busch Dávid, Berger Sámuel, Csák Máté és Kér Mihály egyesületi igazgató.

Mezey Mihály, dacára a jelenlevők igen kis létszámára az értekezletet megnyitotta s a lapunkban már többször említett javaslatot, illetve a zeneiskola miként leendő megnyitását határozta el.

Elhatározták, hogy a mai napon falragaszokban hozzák a közönség tudomására az iskola felállítását, melybe növendékekül felvételtnek a polgári reál és gymnasium tanulói, valamint oly egyének is, kik zenét tanulni óhajtanak. Az ipariskola négy tanfolyamából fog állani s *hegedű, zongora, fuvola, gordonka* s más hangszereken való játékos fog taníttatni. Egyebekben pedig ezen iskola felállításáról értesíteni fogják a vallás és közoktatásügyi minisztert, valamint a helybeli tanfelügyelőséget is. *A tandíj egy óra 1 frtban* lett megállapítva. Az ülés végzetével Réz Mihály felolvasta a zeneiskola szabályait, melyeket elfogadtak, azonban a gyűlésnél fenntartották a jogot, azon esetleg módosítani. Végül az értekezlet még az iskola címét állapította meg. E szerint „*Nagyváradai Zeneiskola*” címet fog viselni.

I R O D A L O M.

— Az iskolai év kezdetén tisztelettel tudatom, hogy **A legujabb Dahérbe** Tóthfalussy Róm. Kath. Káté az egyedüli elterjedt könyv, melyet nem nélkülözhetnek sem a hitelemzők, sem a föltiszt. papság, s nem egyáltalában mindazok, kik tanítással vagy predikációval foglalkoznak, avagy akik a synodalis vizsgára készülnek. A 28 ives mű megrendelhető 1 frt 60 kr. Tóthfalussy Dániel hittanár, s hitelemzőnél Szatmáron.

SZINHÁZ.

Küry Klára búcsúföllépte.

IV. A „Klári”-ban.

Reviczky Gyula mély mondása: »az élethangulat» Küry Klára magasfoku művészetének is találó devise-e. Csupa költői, bájos, mély hangulat minden alakítása, s csak az igazi tehetségek képessége az, hogy — mint ő is, — át tudja vinni ezt a közönségre is. Avatlatlan kezekben szétesik a legjobb szerep,

az ő alakító képessége formát s szint kölcsönöz az értéktelen, darabos szerepeknek. Ime, Klárit adja; biztossággal, felülmulhatatlan bájjal ragadja el a nézőt, nem élez, csak pointíroz, amit nem szabad előtérbe vonszolni, az átsiklik könnyedén, kiméli a nézők idegeit, orfeumi allűröket mellőz, természetesen minden mozdulata, s ahol már szerepe kívánja a természet beruhátását, csak sejteti azt s nem mutat. Hangulatot kelt a nézőben, finom, bájos hangulatot s nem vegyes érzelmeket. Nos, ezért tapsolta a közönség minden jelenetében, virágokkal árasztotta el s a búcsú úgy nyilatkozott meg, hogy felvonás végén alig győzött betelni látásával. Két betétet is énekelt: a híres »kaczagó dalt» kifoghatatlan jó kedvvel s művészettel behizelgő hangján s a dal a regementről. Bizony, majd belefáradt az ismétlésekbe, pedig ehhez szokva van . . .

Nem okozuk Küry Klárá, mert hiszen ő csak eljátsza a megírt szerepet, (néha meg is menti a bukástól a darabot) s nincs módja választani magának olyan darabot, a melyet ő is, a közönség is szívesen lát, de sajnálatunkat kell kifejeznünk azon megdöbbentő erkölcsi sülyedés felett, mely az új operettekben undorító módon nyilvánul. Ne tessék félreérteni! Nem kívánjuk mi, hogy a színpadon »Selyem Agnes» féle darabokat adjanak, de olyan izléstelen obsezenitásokat s trágárságokat, mint a milyenek a »Klári» s »Gyerek Asszony»-ban vannak. egy előkelő közönség előtt elmondadni merénylet a közönség morális izlése ellen az irótló, figyelmetlenség az igazgatóságtól. Mire való a kék czeruza, ha nem arra, hogy az ily zül és szeméremsertő dolgoktól a közönség, — mely jó izlésű nálunk, — megkíméltessek. Tudjuk, hogy a darabok szerzőit nem fogják visszautasítani attól, hogy továbbra iz ilyfajta hülyeségeket irjanak, de egy előkelő közönség jóízlése s megsértett morális érzeke nevében tiltakozunk a »gázember» mondásai, a »Benát féle jelenetek» s a »Gyerek Asszony» együgyűségei ellen. Ha a színpad elvesztette kulturális missziójának érzetét, tessék kiírni felébe, hogy »orfeum.» De a nemzeti jelzőt bemoeskolni semmiféle haszonért nem engedjük.

Megyeri Vivarelt, — Rózsahegy i Gibarelt játszották képességük erejével. Benát-t Leőve i adta jóízű kedélylyel. Forrai Ferike nem volt disponálva; haladást csak egyet vettünk észre énekén, — visszafele halad. Kiejtése pedig nem tiszta.

Lányi Edit (Michette) apró, de hálás szerepében mutatta be, hogy nem tudja felfogni szerepét. Hangja — ha lehet róla beszélni, — hajszálvékony, alig lehet hallani. Inkább magának énekel. Van egy kitünő mondás e szerepben: »Mily csinosak ezek a katonák!» Ezzel a mondással figyelmet lehet ébreszteni annak, akiben van alakító képesség s csak némi felfogás. Lányi Edithnél ez elhangzott, — mint üres szó.

Vendrei »gázembere» pompás volt. Zenekar néha döcögött. Közönség aligha lesz annyi a szezonban, mint volt. sz. d.

Frou-Frou.

Természetes, hogy tudott nagyobb közönséget vonzani frou-frou érzékeny története a színházba. A Küry esték visszahatása meglátszott a közönség csekély számán, de Cserny Bertán nem, ki a czimszerepet utolsó részletig átgondolta, ambiczióval és mondjuk meg, sikerrel játszotta meg úgy, hogy a kisszámú közönség zajosan meg és többször kitapsolta. Ez az a buzgalom és becsvágy, mely nem nézi, hány ember előtt játszik, hanem kreálja szerepét lelkesedéssel s tudással. A gyümölcse ennek a fáradságnak, melyben ugvis idővel, megvan pedig a színész saját öntudatában.

E Kovács Gyula, Laczkó Aranka jól játszottak. Fekete Rózsika beugrott szerepébe s így több szó őt nem illeti. Bajnóczy Valéria egy szobalány szerepét adta. Ebben elég jó volt. Üres ház. sz. d.

Hírek a szinkörből. Komédiások Paillerounak az — a hol unatkoznak és — Egér — hirneves szerzőjének legujabb vigjátéka a Komédiások első előadása ma lesz a szinkörben. A pompás és szellemes ötletekben bővelkedő vigjáték meséje az írók és művészek

bohéme életéből van merítve. Van a darabnak néhány komolyabb és poétikus jelenése is, melyekben különösen György Ilonának lesz ismét alkalmi tehetségét előnyösen érvényesíteni. Kivüle Laczkó Aranka, Kantay Teréz, Turchányi Olga, Bajnóczy Valéria játszanak. A férfi személyzet pedig teljes számban foglalkozva vannak a darabban s a főbb szerepeket élükön Megyeri igazgatóval, E. Kovács Gyula, Szentgyörgyi, Vendrei, Rózsahegy, Klenovits, Bartos és Janovics játsszák. A darabot nagy gondal készítették elő.

Igazságszolgáltatás.

A törvénykezési szünetek vége. A törvény rendeleteinek értelmében a felső bíróságok törvénykezési szünete augusztus hó utolsó vasárnapján véget ér. A Nagyvárad-Szeged kir. tábla bírái már majdnem mind hazaérkeztek és a napokban meg is kezdik a működésüket.

Sulyos testi sértés vétsége miatt állt tegnap a törvényszék előtt Gy. Lakatos János. Még a múlt évben történt, hogy Szabó József egy korezmai szóváltásból kifolyólag úgy főbevágta, hogy pár nap mulva meghalt. A törvényszék következő képpen alakult e napra: Milye Gyula elnök, Csathó és K. Nagy Sándor szavazóbírák. Jegyző Linczinger, ügyész Bohm Jenő. Tegnap több mint 20 tanut hallgattak ki ez ügyre vonatkozólag. Be sem fejezhették e miatt a tárgyalást. Ma a vád és védbeszédekre kerül a sor.

REGENY-CSARNOK.

A szökött leány.

— Elbeszélés. —

Írta: **Kincs István.**

Gyirótné mint egy királynő jelent meg ez alkalommal. Csillogott, ragyogott. Báját még jobban emelte festői öltözete. Fehér selyem ruhája fekete díszítéssel oly jól illett neki; odasimult szabályos természetéhez, gömbölyű karjaihoz. Érdekes, elszédítő jelenség volt ez asszony a fiatalság varázsával a pirral áttört arczán. A gyermekies ártatlanság egyesült benne egy szépségének öntudatában levő asszony büszkeségével.

Emilia régen látta ilyen elragadónak barát-nőjét. Meglátszott rajta, hogy ma szép akart lenni.

De miért?

Bogáhné nem tudott reá válaszolni. Szívbe akaratlan lopózott egy neme a keserűségnek irányában. S ez a keserűség nem a hűségében sértett nő érzelme volt ez a férjét féltő asszony érzésnek önkénytelen megnyilatkozása.

Figyelemmel kísérte.

Zsófi csakugyan férjét foglalta le. Mosolygott, nevetett. Olyan volt mint a tavaszi nap-sugár, mely a fagyos földszívében a hervadt virágot ébreszgeti.

Lászlót különös érzés fogta el e pillanatban. Lelkében régen ellenszenv fogamzott meg e szép asszony ellen. Mióta Emiliának keresetlen őszinteségét megismerte, attól fogva kihámvadt a szenvedély vulkánja keblében s helyében mint az oltáron a tiszta szerelem tüze kezdett lobogni. Zsófi nem létezett számára többé: Emiliáé volt minden érzése — minden gondolata.

S különös! ez asszony, bár épen ő volt az, ki egykor visszautasította, most mégis közeledik hozzá. Csábító bájjal, szédítő mosolylyal közeledik hozzá. Mit akar ez az asszony?

László félni kezdett tőle. De nem mutatta félelmét. Még jó, hogy lefoglalja, különben talán kiesnék ő ezen a napon szerepéből azután, hogy Emiliát tegnap könyezni látta. Szegény mindig ott áll lelki szemei előtt, tekintete minduntalan ráfeledkezik. Elveszti a beszéd fonálát, szórakozottá válik. Jó, hogy az az asszony beszél helyette, legalább nem veszi észre senki, mennyire meg van zavarva lelkében az egyensúly. Ő fél ez asszonytól, de ez az érzés csak e szerető szív öntudatlan réttégése. Rá nézve csak Emilia létezik.

Föltekint. Emilia ott áll az ajtóban. Némán nyugosztalja halvány arcját jobb kezébe s szeméi rajta nyugosznak. Tekintetében szemrehányás és rettegő félelem nyugoszik. Lekapja róla szemét s pillanat alatt eltűnik a szomszéd szobában.

László heves mozdulattal pattan föl helyéről. Önkénytelen a szomszéd terem felé irányozva lépteit — de Emilia onnan is eltűnt. Mire fölcusdott, ismét Gyirótné állott mellette.

Mit akar ez asszony? — intézi Bogáth a kérdést önmagához — talán csak üldözi! — S e kérdés nyomába, mint a vihar nyomába a tornyosuló hullámok, úgy kelt a méltatlankodás érzése szívében.

De türtözte magát.

Szórakozottan figyelt Gyirótné szellemes ötleteire.

Most megremegett. Ujra Emiliának tekintetével találkozott. Az erkély függőnye mögül nyugosztalja rajta szemét. S e tekintetben még több szemrehányás, még fájóbb bánat, még hangosabb rettegés lakott.

László érezte, hogy szíve elszorul e pillanatban. Emilia néma tekintetével hangosan vádolta őt. Még mindig abban a meggyőződésben van, hogy ő annak az asszonynak a rabzolgája. Pedig téved, nagyon is téved. Ha kell, hát behozhatja neki:

Ő megszégyeníti Gyirótnét, megszégyeníti azt a csábító asszonyt. Hadd lássa, hogy emberére akadt: hadd tudja meg, hogy férfi az, ki után hálóját veti.

De van-e joga hozzá? Hát nem ő volt az első, ki ez asszonyt erre a lépésre fölbátorította? Nem ő volt-e az első, ki szerelmet vallott a férjes nőnek nem törődve egy szennytelen név becsületével? Minek vádolja azt az asszonyt, ki habár első alkalommal visszautasította, most így akarja tudtára adni, hogy bűnös érzését viszonozza?

Lászlót e kérdések lefegyverezték s gyengéd szívét összetörték. Gyengének, végtelen gyengének érezte magát e pillanatban. Mit nem adott volna érte, ha azt a perczet, melyben fékezett szenvedélye legyőzte, kitörölthette volna életéből!

Szegény Emilia! Nem áll jogában őt megvizsgálni.

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

Az orosz czári pár utazása.

Kiew, aug. 31. (Saját tud. táv.) A város a czári pár fogadtatására lázasan készül. A házak, középületek, utak fel vannak díszítve, lobogóva. A környékről, sőt még a távolabbi vidékekről is tömegesen érkeznek az idegenek. A czári pár holnap érkezik ide s fogadtatásuk elragadó lesz. Ő felségeik szeptember 3-dikán Boroszlóba utaznak.

A szultán trónraléptének évfordulója.

Konstantinápoly, aug. 31. (Saját tudósítónk távirata.) A szultán trónraléptének évfordulója alkalmából, tekintettel az utóbbi napok eseményeire, tiltva van az utcákon minden gyülekezés, valamint tüzijáték, nehogy az esetleg pánikot idézzen elő.

Feldult missiók.

Budapest, aug. 31. (Saját tud. táv.) Tokióból sürgönyzik, hogy Schantungban Chinában nagy mérvű zavargás tört ki. Egy titkos szövetkezet ezer tagja rátört a keresztény missiókra s 30 *katholikus missiót feldult*. A megölt hittérítők és keresztény hívek számát még nem tudják, de valószínűleg sokat legyilkoltak. A kormány csapatokat küldött a zavargások színhelyére. Azt hiszik, a gyilkolások és pusztítások ismétlődni fognak.

Az orosz külügyminiszter halála.

Berlin, aug. 31. (Saját tud. távirata.) A Wolf-ügynökség jelenti Kiewből, hogy Lobanow herceg, Oroszország külügyminisztere, aki a czár kíséretében jelen volt a bécsi látogatásnál, Bécsből Kiewbe való útjában *hirtelen rosszul lett s pár percz múlva meghalt*.

Bécs, aug. 31. (Saját tudósítónk táv.) Hivatalos jelentés szerint Lobanow herceg orosz külügyminiszter tegnap este nyolcz órakor az udvari vonatban *Sepetkova állomáson meghalt*. Lobanow már Bécsben a czár látogatása alkalmával panaszkodott, hogy rosszul érzi magát; Nigra olasz nagy követnél majd elájult. Halálát szívizélethűdés okozta. A czárra igen leverőleg hatott Lobanow halála.

A magyar erdészek kongresszusa.

Budapest, aug. 30. (Saj. tud. táv.) Az országos erdészeti egyesülete ma tartotta meg évi rendes közgyűlését, melyen az országból mint egy 300 erdész volt együtt, azonkívül Horvátországból, Ausztriából sokan voltak jelen. A gyűlést Bedő Albert államtitkár üdvözölte s nagyszabásu beszédet mondott a magyar erdész nemzeti hivatásáról. A beszéd után üdvözlötletet küldtek gr. Tisza Lajos egyesületi elnöknek, a ki betegsége miatt nem jelenhetett meg a gyűlésen. Az évi jelentést a benne levő indítványokkal elfogadták. A választásokra kerülén a sor, Tisza Lajos gr. lemondását az elnökségről nem fogadták el. Két alelnököt és 30 bizottsági tagot választottak. Tavi Gusztáv m. kir. erdőtanácsos értekezést olvasott fel a kopár területek beerdősítéséről. Délben a kiállítási ünnepepek csarnokában lakoma volt.

Budapest, aug. 31. (Saj. tudósítónk táv.) Az erdészek kongresszusának második napján folytatták a tanácskozást. A napirend első pontja volt a tegnapi választás eredményének kihirdetése. Elnök lett gr. Tisza Lajos; alelnök Bedő Albert és b. Bánffy Dezső. A gyűlés éljenzéssel fogadta az eredményt, azután folytatták a szaktanácskozást.

Vasuti konfliktus a portával.

Konstantinápoly, aug. 31. (Saját tudósítónk távirata.) A porta megparancsolta a vasuti igazgatóságnak, hogy az idegenek helyébe török alattvalókat alkalmazzon. A keleti vasutak azonban vonakodnak ezt a parancsot teljesíteni s az üzem beszüntetésével fenyegetőznek.

Forradalom a Philippini szigeten.

Madrid, aug. 31. (Saját tud. táv.) A Philippini szigetek lakói el akarnak szakadni az anyaországtól. Mintegy 4000-en fogtak fegyvert hazájuk függetlenségéért. A kormányzó szembe szállt a felkelőkkel, kik közül ezret levett. A csapatok megerősítésére önkényteseket toborzott, de egyuttal Madridból is segítséget kért. A kormány erélyes védelemre határozta el magát. 1000 tengerészt és 1000 vadászt küld a kormányzó segítségére. — A felkelés valószínűleg a mastizoktól indult ki, akik a jagoni titkos társulatokkal álltak összeköttetésben. A felkelők a hegyek közé vonultak, ahol igen nehéz őket megközelíteni.

A krétai bonyodalom megoldása.

Athén, aug. 31. (Saját tudósítónk távirata.) Tegnap megjelent a szultán irádéja, mely a krétaiaknak sok kedvezményt ad. A görög sajtó meglepődéssel fogadta az irádét. Hasonlóképpen örömmel üdvözölték azt a krétai képviselőket. Az engedmények között van az is, hogy a krétaiak vámot szedhetnek a Törökországból behozott áruk után, melynek jövedelme a fölkelés áldozatainak kártérítésére fog fordítani.

— Különben a zavargások még nem értek egészen véget. A muzulmánok tegnap Platoniában nyolcz bennlakót öltek meg, ötöt megsebesítettek, néhány házat felgyújtottak és több templomot megszenteltetnek.

Egy rabszolgakereskedő leveretése.

London, aug. 31. A Reuter-ügynökségnek jelentik Akaschiehből a következőket:

A híres rabszolgakereskedőnek és rablóvezérnek Katchellának Berne melletti megerősített táborát megszállották a Royal-Niger társaság csapatai és heves ostrom után feldúlták azt. Sok rabszolgát felszabadítottak. 14 katonát megöltek, többeket megsebesítettek. Maga Katchella is ott lelte halálát.

Nagy tűz.

Szaloniki, aug. 31. (Saját tudósítónk táv.) Tegnap itt három szálloda, több magánház és üzlethelyiség leégett. A kárt 35,000 font sterlingre becsülik.

Zendülés Konstantinápolyban.

Konstantinápoly, aug. 31. (Saját tud. táv.) Ujabb csapatokat vonnak össze a zendülés elfojtására. Az itteni helyőrséget ismét megerősítették négy zászlóaljjal. A követéségek kívánták, hogy védelmükről gondoskodjanak. A kormány felajánlotta, hogy a követek téli és nyári tartózkodási helyét őriztetni fogja katonasággal, de a követek nem fogadták el az ajánlatot, hanem matrózok őrzik a követéségek palotáit. Csupán a hollandi követnél őrködik török katona.

Konstantinápoly, aug. 31. (Saját tud. táv.) Az örmény házakból a török csoportokra lőttek. Az egyik házból bombát dobtak a rend helyreállításán fáradozó katonák közé. A bomba több embert megölt. A katonák visszautították a házakba. A mohamedánok ismét gyilkolják az örményeket. A zendülés terjedésétől rettegnek. A szultán névnapja alkalmából nem engedték meg a város szokásos kivilágítását.

KÖZGAZDASÁG.

Az érmelléki hegyvidék.

A filloxerára vonatkozó miniszteri rendelet tervezetét közli a »Borászati Lapok« legutóbbi száma. Ez az országot 7 elsőrendű hegyvidékre osztja, melyek között a mienk a 3-ik helyet foglalja el:

Az érmelléki borvidék Bihar vármegyében. Naggyárad szab. kir. város. A székelyhídi járásból: Asszonyvásár, Bihar-Diószeg, Ér-Olaszi, Hegyköz-Szent-Miklós, Jankafalva, Kis-Kágya, Kis-Kereki, Koly, Kőbölkut, Nagy-Kágya, Szent-Jobb, Székelyhid. Az élesdi járásból: Alsó-Lugos, Élesd, Örvénd, Tinód. A szalárdi járásból: Csatár, Hagymádfalva, Hegyköz-Szent-Imre, Vajda. A margitai járásból: Margita, Micske, Tóti. A belényesi járásból: Belényes. A központi járásból: Bihar, Bihar-Püspöki, Hegyköz-Kovácsi, Hegyköz-Pályi, Hegyköz-Ujlak. Az érmihályfalvai járásból: Ér-Adony, Ér-Keserü, Ér-Tarcsa, Ottomány, Szalacs. Szilágy vármegyében. Szilágy-Somlyó, Zilah rendezett tanácsu városok. A zilahi járásból: Szarmaság, Szilágy-Balla, Szilágy-Sámson, Szilágy-Panit. A krasznai járásból: Szilágy-Kraszna, Varsolcz. A szilágy-somlyói járásból: Hossva, Kárásztelek, Kémer, Lecsmér, Somály, Zovány. A szilágy-csehi járásból: Szilágy-Cseh. A tasnádi járásból: Csány, Csekenye, Girókuta, Kis-Derzsida, Kis-Pacsal, Kegye, Nagy-Bajom, Nagy-Pacsal, Pele, Peér, Magyar-Csaholy, Szolnok-Paczalusa, Szödemeter, Szakácsi, Tasnád-Szarvad, Tasnád-Szántó, Tasnád. Szatmár vármegyében. Szat-

már-Némethi szab. kir. város. Rendezett tanácsú városok: Nagy-Bánya, Nagy-Károly. A nagybányai járásból: Misztótfalu, Nagy-Sikárló. Az erdődi járásból: Dobra, Kraszna-Béltek, Nantü, Rákos-Terebes. A Szinyérváraljai járásból: Apa, Avas-Ujváros, Iloba. Sebespatak, Szinyér-Váralja.

Ugyanez a tervezet a mai borvidékünkre a következőket sorolja fel az ojtvány telepítésre ajánlható európai szállóajták között.

a) Bihar vármegye területére, *Fehér bortermők*: Bakator, Erdei, Juhfark, Alanttermő, Olasz rizling, Rajnai rizling, Kövidinka, Zöld sylváni. *Vörös bortermők*: Kadarka (Jenei fekete), Oportó. b) *Szilágy Fehér bortermők*: Bakator, Erdei, Járdovány, Juhfark, Kövér szőlő, Mézes fehér. Szerémi zöld, Olasz rizling, Furmint. *Vörös bortermők*: Nagy burgundi, Oportó, Kadarka. c) *Szatmár vármegye területére. Fehér bortermők*: Szerémi zöld, Furmint, Olasz rizling, Bakator, Erdei, Járdovány, Juhfark, Kövér szőlő. *Vörös bortermők*: Nagy burgundi, Oportó, Kék frankos, Kadarka.

Teljes ülés a keresk. kamarában. A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara a f. évi szeptember hó 2-án d. u. 4 órakor a kamara helyiségében teljes ülést tart, melyen több kiváló fontos ügy kerül tárgyalásra.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1896. auguszt 31.

Magyar aranyjárdék 4%	122.—
Magyar koronajárdék	99.25
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 1/2%	123.—
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	101.25
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	101.75
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97.50
Itatmérési jog megváltási kötvény	100.—
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	97.—
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	153.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	138.50
Osztrák járadék papírban	101.75
Osztrák járadék ezüstben	101.75

Osztrák járadék aranyban	123.25
Osztrák korona járadék	101.—
1860. osztrák államsorsjegyek	145.50
Osztrák magyar bankrészvény	962.—
Magyar hitelbank részvény	397.—
Osztrák hitelintézeti részvény	368.80
Osztrák-magyar államvasúti részvény	365.—
20 frankos arany (Napoleonkor)	9.50
Német birodalmi márka	58.60
London vista	119.55
Páris vista	47.45
20 márkás arany	11.71

Szerkesztő postája.

Álnév alatt bösködőnek. Mi minden ügyet, ha pártfogásunkra méltónak találunk, védelmünkbe szoktunk venni. És így természetesen önt is, látván, hogy egyik elméje meghibbant, hajlandók vagyunk a Lipótmező, vagy a Schwarzer-féle intézet egy czellájára protegálni, valamint firmájuk streber vezetőjét, a ki ezeknek az álnévű fenyegető két krajczáros lapoknak általunk már ismert értelmi szerzője. Felkérjük mindkettőjüket, jelentkezzenek szerkesztőségünkben, addig míg nem késő!

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Kedden, 1896. szeptember 1-én,
a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével

Este 7 órakor rendes helyarákkal:

K O M É D I Á S O K.

Vigjáték 4 felvonásban.

Kezdeté 7, vége 10 órakor.

Holnap, szerdán 1896. szeptember hó 2-án,

S Z É P H E L É N A.

Operette 3 felvonásban.

Felelős szerkesztő: **CSIPPÉK FERENCZ.**

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala.

13883—896. rk. sz.

Hirdetmény.

Nagyvárad város kapitányi hivatala a földmivelésügyi m. kir. miniszt. 50191/896. számú leirata folytán közhírré teszi, hogy a szarvasmarháknak Árva, Liptó, Nyitra, Turóc és Zólyom vármegyékből Németországba való bevitele tilos.

Nagyvárad, 1896. augusztus 25.

Hj. R I M L E R,
rendőrkapitány.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala.

13869—896. rk. sz.

Hirdetmény.

Nagyvárad város kapitányi hivatala a földmivelésügyi m. kir. miniszt. 48109/896. számú leirata folytán közhírré teszi, hogy a sertéseknek a kőbányai sertés-hizláló telepről Magyarország területére szabad forgalomba elszállítása meg van engedve.

Nagyvárad, 1896. augusztus 24.

Hj. R I M L E R,
rendőrkapitány.

Lapunk számára hirdetések felvételnek.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apáczka-utca 3. szám.

MŰVEK,
FOLYÓIRATOK,
HIRLAPOK,
VONALZATOK,
GAZDASÁGI
NYOMTATVÁNYOK,
EGYHÁZI,
KÖZSÉGI
ÉS EGYÉB
HIVATALOS
NYOMTATVÁNYOK,
KÖRLEVELEK,
LEVÉLBORÍTÉKOK,

ELVALLAL ÉS KÉSZIT:
IZLÉSES KIVITELBEN

mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközölteinek.

LEVÉLFEJEK,
SZÁMLÁK,
FALRAGASZOK,
BÁLI MEGHÍVÓK,
TÁNCZRENDEK, ÉTLAPOK,
NAPTÁRAK,
PALACZKFELIRATOK,
NÉVJEGYEK,
GYÁSZLAPOK,
STB., A
NYOMDAI SZAKBA
VÁGO
NYOMTATVÁNYOK
KÉSZÍTÉSE.

PAPIR- és IRODASZEREK

* * * * * raktara. * * * * *

Kitünő minőségű, cégünkkel ellátott aczéltollak.